

Jäv och revision av föreningsbidrag

Skrivelse av Christofer Fjellner (M), Jan Jönsson (L) och Karin Ernlund (C)

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Christofer Fjellner (M), Jan Jönsson (L) och Karin Ernlund (C) har till kommunstyrelsen inkommit med en skrivelse angående jäv och revision av föreningsbidrag. I skrivelsen instämmer även ersättaren Nike Örbrink (KD). Med anledning av händelser som uppmärksammats i granskningar i media menar de att frågan om hur medborgarnas skattepengar används och de brister som finns i dagens system åter har aktualiserats. Skribenterna föreslår därför att kommunstyrelsen omedelbart tillsätter en utredning för att klargöra om det förekommit oegentligheter angående jäv eller annat i aktuella beslut samt att kommunstyrelsen utreder nya rutiner för rapportering av jäv och efterlevnad av rutinerna.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser allvarligt på frågan om föreningsbidrag som utbetalas på felaktiga grunder och konstaterar att stadens nämnder arbetar aktivt på olika sätt för att komma till rätta med olika former av oegentligheter samt menar att ett kontinuerligt arbete med kompetenshöjande insatser samt tydliga rutiner är några delar i detta arbete.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det är glädjande att det finns en bred enighet om att skattemedel ska användas för de ändamål de är avsedda. Det förpliktar att driva en politik som inte gör att mycket stora belopp går till aktieutdelningar och vinstuttag istället för till utbildning och omsorg. Här har skrivelsens författare en del kvar att göra men om det går att nå en

bredare enighet om att skattemedel inte ska tas från medborgarnas rättmätiga krav på en bra välfärd så välkomnar den rödgröna majoriteten en sådan diskussion. Staden har påbörjat ett arbete med att ta tillbaka och öka den demokratiska kontrollen över välfärden. I detta ligger just att säkra att skattemedel går till de ändamål de är avsedda för.

Stadens samarbete med det civila samhället är viktigt och utvecklar vår stad samtidigt som ideellt arbete stärker tilliten människor emellan. Därför ska samverkan snarare öka än minskas. Ofta har det civila samhället under högerstyren fått stå tillbaka för privata vinstdrivande företag. Stockholm behöver en ny och annorlunda politik i detta avseende.

Med denna i grunden positiva grundsyn är det viktigt att offentliga medel verkligen går till verksamheter som möter upp de förväntningar och krav som följer av samarbetet. Inte minst gäller det de demokrativillkor som fullmäktige i bred enighet antagit. Successivt har Stockholm under de senaste mandatperioderna skärpt kraven och kontrollen av föreningsstöd. Det är välkommet och i budget för år 2023 föreslår den rödgröna majoriteten en gemensam ingång för bidragsansökningar för att transparensen och kunskapen över nämndgränserna ska öka. Det är viktigt att det arbetet fortsätter, att kontrollen är strikt och att det samtidigt är lätt för seriösa aktörer att samarbeta med staden.

Nämnder och bolagsstyrelser har ett uttalat ansvar att säkerställa att gällande lagstiftning om jäv ska följas. Det finns ingen anledning att anta ett styrdokument för att förtydliga detta redan tydliga ansvar. I de fall det finns skäl att misstänka felaktigheter eller jäv så är det ett ansvar för respektive nämnd att utreda eller tydliggöra de faktiska förhållandena. Något som såvitt jag har förstått skett i den berörda förvaltningen och nämnden i det i skrivelsen nämnda fallet, som vid tillfället leddes av en moderat ordförande.

Stockholm den 22 februari 2023

Karin Wanngård

Bilaga

Skrivelse om jäv och revision av föreningsbidrag, KS dnr 2022/1190-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) enligt följande.

I vår skrivelse konstaterar vi självklarheten att offentliga medel ska användas för gemensamma ändamål och medborgarnas bästa. Vi konstaterar också att politiker ska agera i stockholmarnas intresse och aldrig i egen sak, oavsett vilket beslut som fattas

och oavsett partitillhörighet. I svaret på skrivelsen vill inte Karin Wanngård kännas vid de utmaningar som finns med dagens regelverk och bidragssystem utan refererar bland annat till hennes partis valslogan i valet 2022 ”ta tillbaka den demokratiska kontrollen”. När vänsterstyrets budget innehåller en nedmontering av FUT-arbetet, tillbaka till 2019-års nivå, är det tydligt att vänsterstyret inte prioriterar dessa frågor. Därför är inte svaret oväntat.

Idag betalas olika föreningsbidrag om av ett 20-tal olika nämnder och det är näst intill en omöjlighet att få en överblick över vilket stöd en förening får utan att förlita sig på föreningens egna uppgifter. Behovet av centralisering är påtagligt.

För att få en sammanhållen bild av vilka medel olika föreningar tillgodogör sig under ett år och för att kontrollera att medlen används på rätt sätt krävs en sammanhållande ansökningsprocess, att färre antal nämnder betalar ut bidrag, att samtliga stöd betalas ut under samma tidsspann och att resten av verksamhetsåret kan ägnas åt uppföljning, samordning och informationsspridning.

Därför anser vi att ansökningar, utbetalningar och uppföljning av föreningsbidrag sker av en förvaltning i staden och att bidrag alltid ska betalas tillbaka i de fall fusk upptäcks eller organisationens demokratiska värderingar kan ifrågasättas.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M) med hänvisning till Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Under den förra mandatperiodens genomsyrades den grönbå majoritetens politik av civilsamhällets outhärliga kunskap och möjlighet till positiv påverkan i samhället. Inom idrottsfrågorna var vår högsta prioritet dialog och samarbete med förbund och föreningar. Vi startade Integrationspakten för att näringslivet och civilsamhället vill och kan hjälpa staden i arbetet för bättre integration. Under pandemin och krisen som följde inrättade vi en krisfond till det fria kulturlivet och civilsamhället, samt införde hyreslättnader.

För att undvika att skattepengar finansierar föreningar och organisationer som inte följer demokratiska värderingar tog den grönbå majoriteten samtidigt fram nya riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd, som innehåller demokrativillkor och ett antal kontroller för att motverka missbruk. Det var ett sätt att minska risken att bidragen används på fel sätt utan att slå undan benen för alla goda föreningskrafter i staden. Vi tog också initiativ till ett enkelt digitalt system med register för ansökningar och hantering av bidrag, gemensamt för alla stadens nämnder och bolag, för att förstärka kontroll och tillsyn samtidigt som servicen kan förbättras för civilsamhällets aktörer.

Den nya vänstermajoriteten verkar dock vilja lösa problemet genom att återta allt ifrån fritidsverksamheter till äldreomsorg i egen regi. Istället för att bidra till ett

levande föreningsliv och civilsamhälle ska istället kommunen driva och kontrollera all verksamhet själv. Vänstermajoriteten måste kunna ha två tankar i huvudet samtidigt. Ansökningar och utbetalningar av föreningsbidrag ska ske på ett noga kontrollerat och rättssäkert sätt men det ska inte vara på bekostnad av civilsamhällets goda vilja och engagemang.

Ersättaryttrande gjordes av Nike Örbrink (KD) med hänvisning till Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen anför Christofer Fjellner (M), Jan Jönsson (L) och Karin Ernlund (C), med instämmande av ersättaren, Nike Örbrink (KD) att vår välfärdsstat bygger på ett ömsesidigt förtroende och att stadens offentliga medel därför ska användas för gemensamma ändamål och medborgarnas bästa. Av skrivelsen framkommer att det ställer höga krav på politiker att agera i stockholmarnas intresse och aldrig i egen sak, oavsett vilket beslut som fattas och oavsett partitillhörighet. Vidare framkommer att förtroendevalda bär ett stort ansvar att följa de lagar och regler som föreskrivs och alltid använda ett gott omdöme i beslutsfattandet, i synnerlighet i fall där jäv föreligger eller kan antas föreligga.

Christofer Fjellner (M), Jan Jönsson (L) och Karin Ernlund (C) menar att det är politikens ansvar att agera när det uppstår tveksamheter kring verksamheter och aktörer som tar emot offentliga medel, i annat fall riskerar förtroendet för den offentliga makten att skadas i en omfattning som övergår den redan allvarliga enskilda situationen. Med anledning av händelser som uppmärksammats i granskningar i media menar de att frågan om hur medborgarnas skattepengar används och de brister som finns i dagens system åter har aktualiserats. Med anledning av detta föreslår de

- att kommunstyrelsen omedelbart tillsätter en utredning för att klargöra om det förekommit oegentligheter angående jäv eller annat i aktuella beslut.
- att kommunstyrelsen utreder nya rutiner för rapportering av jäv och efterlevnad av rutinerna.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 januari 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser allvarligt på frågan om föreningsbidrag som utbetalas på felaktiga grunder och kan konstatera att stadens nämnder arbetar aktivt på olika sätt för att komma till rätta med olika former av oegentligheter.

Riktlinjer om mutor och representation styr hur staden ska agera och arbeta med frågor som rör jäv, frågor som också tydligt lyfts fram i såväl Förvaltningslagen som Kommunallagen. Det ankommer den som eventuellt kan vara jävig att självmant anmäla detta, i fall som är svåra att bedöma ur jävssynpunkt bör försiktighet iakttas. Riktlinjerna ska vara välkända bland medarbetare och förtroendevalda i staden. Respektive nämnd har ett stort ansvar att säkerställa att såväl lagstiftning som

kommunfullmäktiges riktlinjer efterlevs. Att kontinuerligt arbeta med kompetenshöjande insatser samt tydliga rutiner är några delar i detta arbete.

I enlighet med kommunfullmäktiges budget 2023 ska kommunstyrelse utarbeta utbildningsinsatser för att medvetandegöra stadens medarbetare om vad välfärdsbrott är, hur det kan upptäckas och motverkas samt agera vid misstanke. I budgeten står även att stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbetet mot välfärdsbrott i samverkan med kommunstyrelsen, socialnämnden, rättsvårdande myndigheter och Skatteverket. Utöver ovanstående så arbetar staden aktivt för att motverka all typ av välfärdsbrott och oegentligheter samt olika former av otillåten påverkan genom exempelvis Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 samt i Övergripande samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm. För att säkerställa att bidrag inte ges till föreningar eller organisationer som har en verksamhet som står i strid med samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors likavärde och enskildas grundläggande fri- och rättigheter har kommunfullmäktige beslutat om Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor.

Stadens bidragsgivande nämnder uppdaterar regelbundet de lokala riktlinjer och regelverk som styr hur respektive nämnds bidrag till civilsamhället ska fördelas. Den nämnd som berörs i skrivelsen har i samband med att de reviderat riktlinjerna för föreningsbidrag fört in ett krav på att bidragssökande förening ska bilägga kopia på legitimation för samtliga firmatecknare i enlighet med Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att skrivelse angående jäv och revision av föreningsbidrag anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.